

Kristóf lappangó műveiről. A hetedik fejezet (*Egy magyarországi humanista írói portréjának kialakulása*) három évszázadon keresztül kíséri végig a korok Lacknerismeretét. Tény, hogy folyamatosan jelen volt műveivel és alapítványaival, ám ez a jelenlét nem nevezhető igazán markánsnak. A kutatás a 20. század közepén élénkült meg, és az 1970-es években éppen Kovács József László eredményei tették lehetővé, hogy megjelenhessen a Lacknermonográfia. (Az évtized végén a tényekből jól felkészült ifjúsági regényt is írt életéről Horváth Marietta.²⁴⁸⁽²⁴⁸⁾)

Most ez itt tehát a monográfia második kiadása. Mindenképpen jobban kezelhető azért, mert a jegyzetek a lapok alján olvashatók, a szerző tett az újabb kutatási eredményekre utaló kiegészítéseket, jobb a nyomdai munka és a jó ritmusban közölt képek minősége. Míg azonban az első kiadásban nem találtam ún. géphibát vagy elírást, itt feltűnt jó néhány. Ezek között a legmulatságosabb egy jegyzetben van: „Szenci ³²⁶Molnár Béla fordításáról Naplója, 428. jegyz.” (101. o. 60. jegyzet). Az elírás mégsem megfejthetetlen, nem kell hozzá az első kiadás segítsége: itt Molnár Albert *Béza* (*Bèze*) fordításáról van szó.

Kovács József László könyve elsősorban a szűkebb szakmának nagy nyeresége. Reméljük, több kézbe vehető példány lesz belőle a könyvtárakban és így a felsőoktatásban végre ki lehet adni kötelező olvasmánynak is.

2005. LIX. ÉVFOLYAM 3. SZÁM / 318 Soproni Könyvespolc / Hárs József: Bedécs Gyula (szerk.): Gyöngyszemek. Kultúrtörténeti értékek Nyugat-Pannóniában. – Perlen Westpannoniens. Kulturhistorische Werte. Szombathely, 2005.

Hárs József: Bedécs Gyula (szerk.): Gyöngyszemek. Kultúrtörténeti értékek Nyugat-Pannóniában. – Perlen Westpannoniens. Kulturhistorische Werte. Szombathely, 2005.

Az igényes kiállítású kötet párhuzamos magyar és német szövege az ajánlason és a bevezetésként közölt összefoglalón kívül négy szerző tanulmányát fogja egybe. Az utóbbiak közül az első három az 1999 óta létező Nyugat-Pannon Régió évezredeken át ívelő előzményeit tárgyalja, a művészetekre, azokon belül is elsősorban az építéstörténetre helyezvén a hangsúlyt. A negyedik a zenéről szól.

Vas megye és Burgenland vezetői (Markó Péter és Hans Niessl) a most már akadálytalan kapcsolatok és az identitástudat fontosságát emelik ki. „A táj, ahol élünk” fejezet szerzője, Ambrus Lajos, jól fogja össze mindazt, ami múltunkból fontos, határokon innen és túl – mert határvidék voltunk, hol erről, hol az ellenkező oldalról várva az ellent.

A régész Gömöri János „Amiről a kövek mesélnek – Római kori emlékhelyek a nyugat-pannóniai Borostyánkő út mentén” címen számol be egyik fő munkaterületéről. A római történet és mindennapi élet érzékletes leírásán túl nem mulasztja el annak közlését sem, hogy az építészeti és feliratos emlékek ma hol és hogyan láthatók; régészeti park kialakításával vagy múzeumban.

„A bérletes kapun túl. A romanika és a gótika világa” cím mögött tulajdonképpen a kereszténnyé lett magyarság első századainak templomépítészetét kell értenünk. Valter Ilona régész sorra veszi az egészükben vagy részleteikben fennmaradt egyházi épületeket, és pontos történeti és építészeti leírást ad róluk (a tőlünk nyugatabbra lévőkről sem feledkezve el). Néhány soros kitérőben megemlékezik a soproni középkori zsinagógákról is (81–82. o.).

„Várak a végeken” címmel folytatódik a történeti bemutatás. A magyar királyság nyugati határvidékéről Marossy Endre ír. Magyaróvár, Győr és Kőszeg, s természetesen Kismarton, Fraknó és

Németújvár szerepel a 17 település között, még Keszthely erődített kolostoráról is olvashatunk, de Sopron város erődítéséről sajnos nem.

Zsámbéky Mónika művészettörténész a „Barokk templomok és kastélyok” alcímű tanulmányában, amelynek élére a „Gyöngyszemek a határon” cím került, a katolikus és protestáns templomokon kívül kitér a köztéri szobrokra és egyéb kisebb emlékekre is, majd a hatalmas barokk kastélyokat (Kismarton, Eszterháza stb.) tárgyalja. A szerzők az egyes épületek sorsának kibontása folyamán eljutnak ugyan a máig, de a 327 barokk utáni stílusok előzmény nélküli új épületei nem kapnak helyet. Ennek okát egy rövid zárszóban meg lehetett volna világítani.

Az utolsó tanulmány Nagy Alpár tollából a „Zenei csillagok”. A téma szakembere Tinóditól a ma élő Takács Jenőig mutatja be régióink számos zenészét. A névsort könnyűszerrel bővíthette volna olyanokkal, akik a német és magyar zenét egyaránt művelték (szervezték), például a Zupančič család, vagy az Altdörfer családból apa és fia.

Hiányzik viszont a kultúrtörténetből a kétnyelvű irodalom. S akkor nem említettem a soproni német és magyar színházat, mint épületet és mint szerveződést egyaránt. Néhány további megjegyzés, annak leszögezésével, hogy dicsérendően kevés a sajtóhiba. Az oppidium nyilván oppidum (32. o.). Azért azt javítani kellett volna, hogy a „magyarfalvai” ma már szerencsére megint harkai (71. o.), Nádorfehérvár bizony Nándorfehérvár (101. o.), Hillebrandt nem jó, mert mindkét építész helyesen Hildebrandt (181. o.). A tartalomjegyzék német feléről lemaradt az „Ajánlás” németre fordítása (214. o.). Mollay Károly szerint a Szentlélek templomot (80. o.) nem a johanniták, hanem a súlyos büntetését ezzel megváltó városvezető, Turnhofer Tamás adományából építették 1421-ben. Sopron az 1440-es években kezdte használni – más hat királyi várossal együtt – a szabad jelzöt, nem 1647-ben (124. o.). Végül egyértelmű lett volna Thököly Katalin elé odaírni (173. o.), hogy Löwenburg a harmadik férje volt.

Mivel a két nyelv különbsége miatt az egyes részek nem egyforma hosszúak, nehéz azokat egymással összevetni, s a képek sem találják meg mindig a helyüket. S bár jó lenne, ugyanezért bajos lett volna név- és tárgymutatót készíteni.

Ezzel együtt a kiadvány igen tanulságos, hasznos és szükséges. Köszönet a szerkesztőnek, a szerzőknek és mindazoknak, akik körülötte bábáskodtak. De ne hagyjuk ki azt sem, hogy szinte mind a 137 fotó magas művészi fokú alkotás. És természetesen valamennyi színesen egészíti ki a szöveg megállapításait.

2005. LIX. ÉVFOLYAM 3. SZÁM / Munkatársaink

Munkatársaink

Domonkos Ottó ny. múzeumigazgató, Soproni Múzeum, 9401 Sopron, Pf. 68.

Hárs József ny. statikus, 9400 Sopron, Deák tér 21–23.

Kelemen István történész-muzeológus, Soproni Múzeum, 9401 Sopron, Pf. 68.

Kiss Melinda művészettörténész, Soproni Múzeum, 9401 Sopron, Pf. 68.

Kovács József László ny. egyetemi tanár, 2040 Budaörs, Szivárvány u. 8.